

Posudek bakalářské práce KLÁRY JUNGWIRTHOVÉ
Konjunktiv vs. indikativ ve vedlejších větách
FFUK, Ústav románských studií

Námětem práce je neustále živý a diskutovaný problém užívání konjunktivu, respektive konkurence konjunktivu s indikativem v současné italštině. Aby bylo možné tak pestré a mnohavrstevné téma uchopit a soustředit do rozsahu bakalářské práce, Klára Jungwirthová svůj úkol v úvodu důkladně vymezuje. Nejprve podává definici modalit a modu, zmiňuje se o historii konjunktivu a klade si řečnickou otázku, zda konjunktiv dnes prožívá krizi. Pro ilustraci neváhá citovat vtipné výroky ze slavných filmových komedií a dokonce bezděčně humorný lapsus někdejšího ministra školství. Poté přináší přehled paradigmát čtyř konjunktivů pro tři pravidelné konjugace (bohužel s mnoha udivujícími chybami v tabulce na s. 13). Ve vlastní analýze pak čerpá příklady z jazykových korpusů *la Repubblica* a *CODIS/CORIS* a v klasifikaci se opírá o známé gramatiky L. Renziho et al. *Grande grammatica italiana di consultazione* a G. Lepschyho *La lingua italiana*. Podle první z nich rozlišuje *congiuntivo volitivo, dubitativo* a *tematico*, z Lepschyho vychází při dělení na případy, kdy je užití konjunktivu povinné, kdy je stylistickou volbou a kdy opozice konjunktiv-indikativ odlišuje význam.

Autorka postupuje po slovesech a výrazech vyžadujících konjunktiv, přičemž se snaží příslušné výrazy řadit do víceméně synonymních skupin a pro každou z nich pak v korpusech vyhledává doklady současného úzu. Shromážděný materiál poté podle zvolených kritérií interpretuje. Nakonec ještě připojuje oddíl věnovaný konjunktivu po některých spojkách a spojkových výrazech. Následuje stručný závěr práce, cizojazyčná resumé a bibliografie.

Klára Jungwirthová odvedla velmi solidní práci. Shromáždila velké množství materiálu, přehledně ho utřídila a zasvěceně posoudila. Jak už jsem naznačil, jde o námět velmi široký, kde řešené dílčí případy často vyvolávají potřebu dalšího zkoumání. Z tohoto pohledu se místy vnucuje otázka proporcí v exemplifikaci, kde by patrně bylo vhodné zvláště případy kolísání úzu ilustrovat větším počtem ukázek pro obě přípustné varianty. Také třídění výrazů vyžadujících konjunktiv nabízí i jiná řešení, např. mnoho případů typu *è importante, è possibile, è giusto, è bene*, roztroušených zhruba na s.18-30, by mohlo být soustředěno do skupiny tzv. neosobních výrazů (i Lepschy pro ně užívá termín *espressioni impersonali*). Mírně zkratkovitě mi připadá v tomto kontextu také tvrdit bez bližšího vysvětlení, že konjunktiv vyžadují některá substantiva (s. 17, 26, 39 – *ansia, spavento, finta, certezza, coscienza* aj.). Vedle toho např. v interpretaci jednotlivých příkladů se může překrývat hledisko sémantické (sloveso v řídící větě) a čistě formální (některé spojky). Jsem si však vědom, že problematika konkurence konjunktiv vs. indikativ představuje kontinuum, kde není snadné vytyčovat dělicí čáry a kde je nutné brát v potaz i několik hledisek. Těchto úskalí si autorka zjevně byla vědoma a pokud se uchyluje k některým zjednodušením, považuji je v kontextu práce za uvážená a oprávněná. Náležitou pozornost pak věnuje případům, kde zjišťuje odlišnosti mezi kodifikací gramatik a současným územ.

Hodnocení práce poněkud poškozují nedostatky a prohřešky formálního i obsahového rázu. Vedle zmíněné tabulky na s. 13 uvádím nejzávažnější z nich.

s. 13 – „charakteristická hláska pro danou třídu“ je kmenová samohláska

13 – odkaz „Hamplová, gramatika“ je nedostatečný, lze uvést buď *in extenso*, nebo zkráceně s vrocením; s tím kontrastuje zbytečné citování titulu Lepschyho příručky včetně rozsáhlého podtitulu v každém odkazu pod čarou, stačilo Lepschy, op. cit.

15 – do skupiny tranzitivních sloves nepatří *accontentarsi, insistere, preoccuparsi*

20 a obdobně s. 49, 51, 52 – mluví se o „dokonavých“ a „nedokonavých“ větách a o „vidu vedlejší věty“ – vid je kategorie ryze slovesná

23 – v opozici k „úplné jistotě“ se mluví o „téměř úplné jistotě“ – druhé označení je pro věty s výrazem typu *non è escluso* nevhodné

38 – „po negaci slovesa *sapere* je možné použít konjunktiv, s výjimkou 1. osoby singuláru přezentu slovesa *sapere*“ – není jasné, čeho se vlastně výjimka 1. osoby týká

Překlady italských příkladů jsou většinou v pořádku a na některých lze ocenit i autorčinu pohotovost a vynalézavost, proto překvapují občasné gramatické nebo pravopisné chyby, popř. nesprávná interpunkce: s. 19, 21 – „jeho“ náležitě své; 19, 22, 23, 25, 29 – interpunkce, 34 – „knihy-šok“; 36 – „dohodnul“; 36 – „snad až na entomology“ (?). Rušivě působí opakované psaní *Mluvnice Italštiny* stejně jako *Konjunktiv vs. Indikativ* dokonce v titulu práce, paradoxně v protikladu s anglickým překladem, kde by naopak majuskule mohla být.

Nerad bych, aby soupis výtek zastínil klady předložené práce, kterými je obecně vymezení a členění námětu, vyhledání vhodných příkladů, práce s excerpovaným materiálem. Oceňuji i snahu o přehlednou úpravu textu, mimo jiné prostřednictvím různých typů písma. Bakalářská práce Kláry Jungwirthové je drobným, avšak nepochybně cenným příspěvkem v mapování současné situace konjunktivu v italštině. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit velmi dobře.

V Praze 18.6.2012

Mgr. Jiří Špaček
vedoucí bakalářské práce